

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย × ทับอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. ข้อใดมีคำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

ก. สมุดเล่มนี้เป็นของใคร	ข. ใครๆ ก็ชอบผลไม้ไทย
ค. นั่นคือลูกแมวของน้องบ๋ม	ง. เขาบอกความประสงค์ของเขา
๒. "ประชาชนชาวไทยถวายพระพร.....สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ" ควรเติมคำบุพบทใดในช่องว่าง

ก. แต่	ข. แก่
ค. ต่อ	ง. ให้
๓. ข้อใดไม่ใช่การสื่อสารด้วยการเขียนที่ดี

ก. เขียนประโยคให้ได้ใจความ	ข. เขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี
ค. เลือกใช้คำที่สื่อความหมายได้ดี	ง. เลือกใช้ถ้อยคำและภาษาที่ทันสมัย
๔. ประโยคใดใช้คำกริยากรรมได้ถูกต้องที่สุด

ก. ลูกแมวน้อยกินเก่งจึงอ้วน	ข. ศิลปินวาดภาพเหมือนสวย
ค. เด็กทารกสามารถว่ายน้ำได้	ง. นักแก้วตัวใหญ่สี่เชียวบนกิ่งไม้
๕. ข้อใดคือลักษณะเด่นของจดหมายส่วนตัว

ก. ข้อความสั้นกระชับ	ข. ข้อความในจดหมายใช้ภาษาพูดได้
ค. วางรูปแบบการเขียนได้ตามความพอใจ	ง. การจำหน่ายของเน้นความถูกต้องของรหัสไปรษณีย์

๖. เหตุใดจึงต้องรักษามารยาทในการเขียนจดหมาย

- ก. เพราะเป็นการติดต่อสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร
- ข. เพราะจดหมายเป็นตัวแทนของบุคคลที่ไม่คุ้นเคยกัน
- ค. เพราะจดหมายเป็นเครื่องมือวัดความเจริญทางการศึกษา
- ง. เพราะจดหมายเป็นเครื่องแสดงความรู้สึกและอุปนิสัยของผู้เขียน

๗. ข้อใดไม่ควรปฏิบัติในการกรอกแบบรายการ

- ก. เขียนหรือกรอกข้อความต่าง ๆ ครบถ้วน
- ข. อ่านทบทวนข้อความที่เขียนหรือกรอกอีกครั้งหนึ่ง
- ค. อ่านคำชี้แจงในการกรอกแบบรายการนั้น ๆ ให้เข้าใจก่อน
- ง. ควรตรวจสอบข้อความให้ถูกต้องเมื่อพบคำผิดต้องลบออกทันที

๘. “ทหารกำลังช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม” คำว่า ทหาร เป็นคำนามชนิดใด

- ก. คำลักษณะนาม
- ข. คำนามวิสามัญ
- ค. คำอาการนาม
- ง. คำนามสามัญ

๙. ข้อใด ใช้คำเชื่อมแสดงความเป็นเหตุเป็นผล

- ก. มดหรือยุงที่มีอันตราย
- ข. ในฤดูฝนมีน้ำขังและน้ำเน่า
- ค. เขาชอบเรียนแต่ไม่ทำการบ้าน
- ง. ฉันทออกกำลังกายทุกวันจึงแข็งแรง

๑๐. ข้อใด เป็นคำบุพบทบอกความเปรียบเทียบ

- ก. บ้านฉันอยู่ใกล้โรงเรียน
- ข. หนังสือเล่มนี้เป็นของฉัน
- ค. รถคันนั้นวิ่งเร็วกว่ารถคันนี้
- ง. สวนนี้เป็นสวนสาธารณะสำหรับประชาชน

ใบความรู้ สำนวนโวหารในภาษาไทย

สำนวนโวหารในภาษาไทย แบ่งออกเป็น ๕ แบบ คือ

๑. บรรยายโวหาร คือ การอธิบาย
๒. พรรณนาโวหาร คือ ทำให้เห็นภาพ
๓. เทศนาโวหาร คือ การสั่งสอน
๔. สารกโวหาร คือ การยกตัวอย่าง
๕. อุปมาโวหาร คือ การเปรียบเทียบ

๑. บรรยายโวหาร

คือการเล่าเรื่อง หรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ เขียนตรงไปตรงมา รวบรวมได้แก่ การเขียนอธิบายประเภทต่าง ๆ เช่น บทความ การเขียนเล่าเรื่องบันทึกข่าว เป็นต้น

ตัวอย่างบรรยายโวหาร

“พ่อเดินเข้าหากอไผ่ป่า เลือกตัดลำเท่าขามาสองปล้อง ทำเป็นกระบोक คัดเห็ดดอกใหญ่ ไปล้างในลำห้วยจนสะอาด บรรจุลงในกระบอกไม้ไผ่จนแน่น ไม่ต้องใส่น้ำ เติมเกลือและเติมน้ำพริกลงไปพอเหมาะ ก่อไฟเผากระบอกไม้ไผ่นั้น ไม่นานนักเห็ดก็ซึบน้ำออกมาเดือดปุด ๆ”

๒. พรรณนาโวหาร

มุ่งให้ความแจ่มแจ้ง ละเอียดลออ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ซาบซึ้งเพลิดเพลินไปกับข้อความนั้น การเขียนพรรณนาโวหารจึงยาวกว่าบรรยายโวหารมาก มุ่งให้ภาพ และอารมณ์ จึงมักใช้การเล่นคำ เล่นเสียง ให้เกิดภาพพจน์ เติมด้วยสำนวนโวหารที่ไพเราะ อ่านได้รสชาติ

ตัวอย่างพรรณนาโวหาร

“วันเพ็ญ พระจันทร์สีนวลจำลองแสงอยู่วงรัศมีสีขาว น้ำขึ้นเต็มฝั่ง นิ่งไม่กระดุกกระดิก แต่เป็นเงาแวววาวเหมือนลาดเงินใบใหญ่ที่ขัดมัน ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาตอนหนึ่ง มีต้นลำพูต้นใหญ่”

๓. เทศนาโวหาร

คือโวหารที่ผู้เขียนมุ่งจะสั่งสอนคุณธรรมหรือจรรโลงใจผู้อ่าน หรือปลุกใจ จูงใจให้ผู้อ่านคล้อยตาม

ตัวอย่างเทศนาโวหาร

ทำอะไรก็อย่าทำด้วยความอยากมีอยากเป็น อยากได้นั้นอยากได้นี้ แต่เราทำไปตามหน้าที่ของเรา เรามีหน้าที่อะไรก็ทำหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ ให้เรียบร้อย ไม่ต้องมีความอยากจะได้ อยากจะเป็นก็ได้ ทำเพราะสำนึกในหน้าที่ มันเป็นเหตุให้กระตือรือร้นเตือนให้กระทำเพราะความสำนึกว่าเราเกิดมาเพื่อทำหน้าที่ หรือคำพูดที่เคยพูดบ่อย ๆ ว่า “งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข ทำงานให้สนุก เป็นสุขขณะทำงาน”

๔. สาธกโวหาร

คือโวหารที่มุ่งให้ความชัดเจน โดยการยกตัวอย่างเพื่ออธิบายหรือสนับสนุนความคิดเห็นให้หนักแน่น น่าเชื่อถือ

ตัวอย่างสาธกโวหาร

โยคีเทศนาทหารทัพลังกาและเมืองผลึกในเรื่องพระอภัยมณี

คือรูปรศกลืนเสียงไม่เที่ยงแท้	ย่อมเฒ่าแก่เกิดโรคโศกสงสาร
ความตายหนึ่งพึงให้เห็นเป็นประธาน	หวังนิพพานพ้นทุกข์สนุกสบาย
ซึ่งบ้านเมืองเคื่องเข็ญถึงเช่นนี้	เพราะโลกีย์ตันทหาพาฉิบหาย
อันศีลห้าว่าอย่าทำให้จำตาย	จะตกอบายภูมิขุมนรก

๕. อุปมาโวหาร

คือโวหารเปรียบเทียบ โดยยกตัวอย่าง สิ่งทีคล้ายคลึงกันมาเปรียบเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านความหมาย ด้านภาพ และเกิดอารมณ์ ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น อุปมาโวหารมักจะปรากฏพร้อมกับพรรณนาโวหารเสมอ

ใบงานที่ ๐๑
การอ่านออกเสียง

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ อ่านออกเสียงบทร้อยกรอง สำนวนโวหารในภาษาไทย

บรรยายโวหารเหตุการณ์เรื่องเล่า	เรื่องใหม่เรื่องเก่านำมาขยาย
ประวัติศาสตร์นิทานนิยาย	ก่อนจะสูญหายบรรยายเรื่องราว
ขั้นตอนวิธีแนวคิดศึกษา	เรียงร้อยภาษาเพื่อจะสืบสาว
ความหมายของฉันทะเรื่องสั้นเรื่องยาว	เขียนหรือบอกกล่าวให้เข้าใจกัน
พรรณนาโวหารเหตุการณ์เรื่องเล่า	สอดแทรกเรื่องเก่าสนุกสุดแสน
สุดแสนซาบซึ้งสุดแสนตื้นตัน	เรื่องที่มันมันเล่าสู่กันฟัง
เรื่องที่เศร้าโศกสลดหดหู่	เรื่องที่แอบรู้มาแต่หนหลัง
เรื่องที่แสนเศร้าปวดร้าวใจจ้ง	ไร้ซึ่งความหวังมานั่งขอพร

สมนึก ธารการ

ตอนที่ ๒ ฝึกอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง สำนวนโวหารในภาษาไทย เป็นทำนองเสนาะ